

Deres ref.: 16/319

Nesodden, 6. juni 2017

Høringsuttalelse til Kommunedelplan for klima og biologisk mangfold

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Nesodden er et samarbeidsorgan med personer utpekt av friluftsliv- og naturvernorganisasjonene på Nesodden. Vi arbeider blant annet for en bærekraftig samfunnsutvikling, for økt forståelse av folkehelseverdien av fysisk aktivitet med natur- og friluftsopplevelser, for å bevare viktige naturområder og biologisk mangfold og for å sikre allmennhetens rett til bruk av fri natur.

Vi viser til offentlig ettersyn av forslag til *Plan for klima og biologisk mangfold (KOB-planen)* annonsert på kommunens nettsider. Ettersom FNF Nesodden er et forum for naturvern og friluftsliv, vil vår uttalelse hovedsakelig handle om KOB-planens andre hovedtema – «Bevaring av kommunens biologiske mangfold», dvs. planens del II og del IV.

FNF Nesodden er svært fornøyd med at kommunen utarbeider en slik kommunedelplan. Vi har prøvd å gjøre våre uttalelser relativt konkrete. I tillegg til generelle kommentarer har vi derfor en del konkrete endringsforslag og enkelte tilbakemeldinger på avsnitt som vi mener er mangelfulle. FNF ønsker et nært og godt samarbeid med kommunen, og håper at man vil benytte oss som en faglig ressurs når det gjelder natur og friluftsliv.

Generelle kommentarer og konkrete endringsforslag

Faktadelen i planen legger vekt på at det viktigste er å hindre nedbygging og fragmentering av verdifulle naturmiljøer, men uten at dette følges opp av konkrete tiltak i tiltaksdelen. FNF Nesodden vil understreke at det i kommuneplanens bestemmelser § 7 er gjort ganske tydelig at verdifulle lokaliteter for biologisk mangfold skal ivaretas og dette bør fremheves i planen. Vi mener at det i større grad bør legges føringer for å unngå vedtak som kan skade biologisk mangfold, spesielt i A- og B-områder. I den sammenheng vises f.eks. til kommuneplanens juridiske arealdel for Oslo § 7.6 *Naturmiljø*, som legger sterke og mer konkrete begrensninger på plan- og byggesaksbehandlingen i verdifulle naturmiljøer der A- og B-områder har sterkest beskyttelse.

Under redegjør vi for våre kommentarer, endringsforslag og tilbakemeldinger på det vi oppfatter som mangelfullt i planen.

Del II – Biologisk mangfold

1. Dagens situasjon – fakta og analyse

1.1.1 *Naturverdier på land*

Dammer og tjern

Det fremgår i for liten grad at dammer og tjern utgjør viktige miljøer for mange organismegrupper, inkl. fugler, insekter, vannplanter og flaggermus. Innenfor nevnte organismegrupper er registrert flere rødlistearter i kommunen.

Skog

Det bør nevnes at det bare er ett lite verneområde med skog på Nesodden. Kjernebiteren er ikke sjelden på Nesodden.

1.1.2 *Naturverdier i sjø*

Introduksjonen "*Oslofjorden er en av de mest artsrike fjordene i Norge. Her finnes en livskraftig torskbestand, mange andre fiskeslag, næringsområder for sjøfugl, og en rik bunnfauna*" gir dessverre ikke et helt korrekt bilde av tilstanden i Indre Oslofjord.

Havforskningsinstituttet har påvist nedgang i artsmangfoldet og svært lite gyting av torsk i Oslofjorden. Bunnfaunaen i fjorden kan nok heller ikke beskrives som rik, da kraftig sedimentering gjør at store deler av fjorden har mudderbunn.

Vi mener derfor at denne måten å innlede på kan være uheldig i en plan som skal ta for seg utfordringene for naturverdiene i fjorden.

Forslag til en mulig reformulering:

Nesodden kommune har en lang kystlinje og stort sjøareal, størst av kommunene i Indre Oslofjord. Dette gjør Nesodden til den viktigste kystkommunen i regionen. Den lange kystlinjen byr på bade- og fiskemuligheter, og det er flere aktive dykkemiljøer i kommunen.

Det er gjort få systematiske kartlegginger av naturverdier i sjøen i kommunen. En kartlegging av Oslofjorden gjort av NIVA i 2008 viste to forekomster av ålegras i kommunen, men de var ikke store nok til å bli registrert som ålegraseng. For øvrig ble det registrert tre forekomster av bløtbnnsområder i strandsonen, som er blitt avsatt i kommuneplanens arealdel som naturområder. Det er også registrert næringsområder for torsk og sjøfugl. Kartleggingen foretatt av NIVA var konsentrert om noen få naturtyper. Hvilke andre naturtyper og arter som finnes utenfor nesoddlandet, er derfor ikke registrert.

1.2.1 *Utfordringer og behov på land*

Skogvern

Det er ikke riktig at skogen ved Sørby er vernet (se også første setning under «Skogbruk» på side 31). Det ble for noen år siden satt i gang en prosess med frivillig vern av skogarealer med bl.a. A- og B-verdi her, men grunneier trakk seg dessverre. Deler av skogen er nettopp hugget. Miljøregistreringer i skog ivaretar i begrenset grad vern av skog. Setningen «*Dette er ivaretatt via miljøregistreringen av skogen.*» bør derfor strykes.

1.2.2 *Utfordringer og behov i sjø*

Kartlegging og overvåkning

Planen kan gi inntrykk av at kommunen har mangelfull oversikt over hvilke naturverdier som finnes og tilstand i sjøarealene. En slik oversikt er et viktig grunnlag for forvaltningen av disse

arealene, som for eksempel prioritering av ulike miljøtiltak i fjorden og vurdering av utbyggingsplaner.

Forslag til reformuleringer og nye punkter (understrekning er nytt):

- Avsnittet «Trusler mot marint biologisk mangfold»
Indre Oslofjord er en terskelfjord, med begrenset bevegelse i og utskifting av vannmassene og er derfor langt mer sårbar og påvirket av lokal eksponering enn åpen kyst. Fjorden har gjennom årene fått merke konsekvensene av industrialismen og sterk befolkningsvekst. Den har vært søppelplass, blitt eksponert for all slags gift, og endested for en hovedstads urensede kloakk. Tiår med målrettet arbeid med utbygging av renseanlegg har gitt resultater, og vannkvaliteten i Indre Oslofjord er nå bedre enn hva den har vært under store deler av nittenhundretallet. Det marine miljøet Indre Oslofjord er imidlertid fremdeles sterkt preget av tidligere miljøsynder, og ser ikke ut til å restitueres av seg selv.

Årsaker til dette:

- Nedslamming av fjorden har ført til færre harde flater som mange arter er avhengig av.
- Utbygging av båthavner og anlegg av private strender har skjedd på bekostning av naturlige gyteområder for fisk.
- Forurensning fra tidligere industrivirksomhet og båthavner har resultert i mange områder med sterkt forurenset sjøbunn.
- Et stort tilsig av næringssalter har ført til at de dypeste områdene i fjorden i dag er svært oksygenfattige og uten liv.
- I tillegg har vi nye utfordringer som plast og mikroplast som enten direkte dreper marint liv, eller i form av mikroplast fører til opphopning av plast i næringskjeden.
- De kraftige regnskyllene vi har opplevd de senere årene, fører jord, og giftstoffer som er bundet i jorda ut i fjorden.
- Renseanleggene, som også renser byens overflatevann, klarer ikke alltid å ta unna, og store mengder kloakk renner urensset ut i fjorden.
- En stigende vanntemperatur fører til endringer i det marine miljøet, og gjør mange arter mer utsatt.

- 2 nye avsnitt:

Forurenset sjøbunn

Flere steder har Nesodden områder med sterkt forurenset sjøbunn. Dette stammer blant annet fra tidligere industrivirksomhet, båthavner og dumping av miljøavfall i fjorden.

Miljøgifter i sedimenter kan påvirke planter og dyr som lever i havet negativt. Stoffene kan virke hormonforstyrrende, gi redusert formeringsevne, svekke immunforsvaret, være kreftfremkallende, eller føre til redusert overlevelsessevne. En del av disse områdene er tidligere kartlagt. Dataene befinner seg på ulike steder, og det er et behov for å utarbeide en samlet oversikt, supplere med ny kartlegging og sammenstille disse dataene med registreringer av naturverdiene i sjø.

Fremmede arter

Flere nye og introduserte arter har blitt utbredt i Indre Oslofjord. Stillehavsøsters er en introdusert art som nå sprer seg i et svært høyt tempo også langs Nesoddkysten. Den kan fortrenge andre arter, og kan på grunn av side knivskarpe kanter gjøre badeplasser ubrukelige. Det er ikke mulig å bekjempe arten, men det er viktig å holde bestanden nede, og for eksempel sette inn tiltak mot badeplasser, og andre utvalgte steder, for at den ikke skal fortrenge andre arter.

2. Kommunens ansvar og virkemidler

Opprydding på strender og bunnen

Vi mener avsnittet med fordel kan strammes opp litt.

Forslag til omformuleringer (understrekning er nytt):

- Opprydding på strender og havbunn

Det trengs jevnlig rydding av kysten av hensyn til dyrelivet og friluftslivet, for å redusere graden av plast i sjøen, og forhindre at plasten på strendene males opp til mikroplast. Ren Nesoddkyst er et innbyggerinitiativ som arrangerer flere årlige ryddeaksjoner. Kommunen er delaktig i dette, og stiller med apparat for å hente inn innsamlet søppel, samt å spre informasjon om ryddeaksjonene via sine informasjonskanaler.

Det trengs opprydding av søppel på havbunnen, spesielt utenfor bryggene, da mange arter i disse områdene, deriblant den truede hummeren, vikler seg inn i fiskesnører og dør. Det er også et behov for å fjerne miljøskadelig avfall, som blybatterier og dekk.

Skogbruk

En bør være forsiktig med å «annonserer» i planen at storfugl og orrfugl spiller på Tomåsan, da det kan føre til unødige forstyrrelser. Det er først og fremst rakkelhøner som spiller på myra. Om også storfugl spiller er, er mer usikkert.

Forslag til omformuleringer og nye punkter (understrekning er nytt):

- Nytt avsnitt:

Det er et mål at skogen skjøttes på en slik måte og at arealene er store nok til at de mer fåtallige fugleartene som naturlig "alltid" har hekket i Nesoddmarka også trives og vil hekke der i framtiden. Dersom Nesoddmarka i framtiden har naturkvaliteter som rommer hekkende hønselhauk, vepsevåk, jerpe, storfugl, orrfugl, vendehals, tretåspett og nattravn, vil det også innebære at også viktig biomangfold blir ivaretatt, samtidig som opplevelse av disse artene vil være en berikelse for friluftslivet på Nesodden.

Del IV – Handlingsprogram Biologisk mangfold

1. På land

1.1 Kartlegging

Kartlegging av biologisk mangfold, skjøtsel av kulturlandskap, bekjempelse av fremmede arter m.m. vil koste vesentlig mer ressurser enn det som kan dekkes gjennom ordinær saksbehandling

og budsjett hvis denne planen skal ha den hensikten som den er tiltenkt. Ofte gis det tilskudd fra Fylkesmannen til en del av dette, men det forutsetter vanligvis betydelig egenfinansiering. En del av formuleringene under «anslåtte kostnader» bør derfor endres for å være i samsvar med dette.

Forslag til omformuleringer og nye punkter (understrekning er nytt)

- Linje 3:
Verdifulle naturtyper i kulturlandskap og skog.
Kommentar: Tidligere naturtypekartlegging i skog er gammel og mangelfull, mens det er mer tilfeldig hva som er kartlagt av naturtyper i kulturlandskapet.
- Linje 5:
Kystområder langs Nesoddlandet og på øyene prioriteres, siden Oslofjorden har et unikt naturmangfold i nasjonal sammenheng som er truet.
- Linje 7:
Oppdatering av tidligere gjennomført dam- og tjernkartlegging.
Kommentar: En dam- og tjernkartlegging bør både omfatte kartlegging av naturkvaliteter knyttet til dammene generelt, og bør for å kunne vurdere verdien av områdene både omfatte kartlegging av amfibier, vanninsekter og vannplanter. En betydelig svakhet med tidligere kartlegging var at den bare omfattet amfibier.
- To nye punkter:
Sørge for at naturdatabase med tilhørende kartverk blir revidert med nye data og innsendt til Fylkesmannen for oppdatering av Miljødirektoratets Naturbase.
Grunneiere får tilsendt informasjon om kartlagte verdifulle naturområder og får råd om hensyn og behov for evt. skjøtsel.

1.2 Bevaring

Forslag til omformuleringer og nye punkter (understrekning er nytt):

- Linje 3:
Viktige barskogsområder skal bevares for å ivareta mangfoldet som er avhengig av gamle trær og død ved. Kommunale skogsområder av B- og C-verdi skal ikke hugges.
Kommentar: Registrerte naturtyper av B- og C-verdi i skog på kommunal grunn har tidligere ikke blitt hugget. De skulle ikke røres ifølge tidligere skogsjefer, men er disse fredet for fremtiden? Hvis viktige barskogsområder skal bevares, bør B- og C områder også i private skoger vernes mot hogst om dette er juridisk mulig. Enkelte skogeiere lar disse områder få stå, mens andre hogger i Naturtyper B og C.
- Linje 4:
Driftsmetodene justeres slik at de i større grad ivaretar hensynet til naturmangfold og friluftsliv.
Kommentar: Justert formulering.
- To nye punkter:
Kommunen er positiv til frivillig statlig vern av kommunal skog og vil administrativt sikre kommunalt vern av øvrige skogmiljøer som er kartlagt som biologisk verdifulle. Arealene

som tidligere er vurdert vernet på Toåsen/Tomåsan vernes som del av arbeidet med ny kommuneplan.

Det utarbeides en landskapsøkologisk plan for å forebygge at videre fragmentering av naturområdene på halvøya skader biologisk mangfold.

Kommentar: En slik plan vil være en viktig bakgrunn for påfølgende kommuneplanarbeid.

1.3 Skjøtsel

Forslag til omformuleringer og nye punkter (understrekning er nytt):

- Linje 3:
Arbeidet med skjøtsel skal styrkes, ...

1.4 Bekjempelse av fremmede arter

Forslag til omformuleringer og nye punkter (understrekning er nytt):

- 2 nye punkter
Det etableres rutiner som sikrer at det i forbindelse med gravearbeider blir kontrollert om masser kan inneholde svartelistede arter.
Kommentar: I Oslo er det opprettet en egen graveportal for bl.a. å håndtere dette og hindre at graving kan skade røtter på gamle trær.

Det utarbeides en veileder om hvordan man skal håndtere masser med svartelistede arter.

2. Sjø og strand

2.2 Bevaring

Forslag til omformuleringer og nye punkter (understrekning er nytt):

- Linje 2:
Hele linja "Skape engasjement for fjerning av søppel og fiskesnører fra bunnen. Kan være en del av klima- og miljødagen." bør antagelig tas ut.
Kommentar: Fritidsdykkeres innsats under vann bør være et initiativ som kommer fra fritidsdykkerne selv.
- Linje 3:
Fjerne søppel langs Nesoddkysten ved å oppfordre til at innbyggerne er med å rydde, og gjennom å videreføre kommunens deltagelse i Ren Nesoddkyst.
Kommentar: Dette fordi dette ivaretas best gjennom engasjement i Ren Nesoddkyst. Ordet "Strender" kan også være litt misvisende, særlig på Nesodden, men lang kyst og få strender.

Nye innspill

Håndtering av fyllplasser, vrak og annen metallforsøpling

FNF Nesodden savner noe angående håndtering av fyllplasser med vrak av biler, anleggsmaskiner, redskaper og metall ved enkelte gårdesbruk og anleggsområder. Da kommunen er forurensningsmyndighet for oppfølging av forsøplingssaker og ulovlig lagring av brukte gjenstander, bør kommunen også ha en plan for dette.

Støtte til tilleggsforslag tidligere presentert

FNF Nesodden støtter følgende tilleggsforslag som tidligere er presentert i den politiske behandlingen:

- «Lovfestede markagrenser som også inneholder sammenhengende områder ned til sjøen utredes ferdig og søkes om innen sommeren 2018. Alle markaområder som inngår i dagens hensynssone for Nesoddmarka skal inngå.»
- «... avstå fra utbygging hvor naturkartlegging ikke er gjort skikkelig.»

Medvirkning

FNF Nesodden er opptatt av en god medvirkningsprosess som sikrer at de lokale natur- og friluftinteressene blir hørt. FNF Nesodden ble opprettet i mai 2016 og har derfor ikke vært med fra begynnelsen i dette planarbeidet, men vi ønsker å bli inkludert videre i prosessen. FNF Nesodden håper generelt på et godt samarbeid med kommunen framover og at kommunen vil benytte oss som en faglig ressurs når det gjelder natur og friluftsliv i kommunen.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Nesodden

Stein Turtumøygard
Leder, FNF Nesodden